

Huvudman

Skellefteå kommun

Beslut

Datum 2025-01-22

Dnr SI 2024:615

Sida 1 (11)

Ärendet

Skolinspektionen har under våren 2024 genomfört en tillsyn av Ersmarksskolan i Skellefteå kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 13 juni 2024

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ersmarksskolan att **senast den 2 juni 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra anpassningar och utredning av ordningsstörande beteende. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Om Skellefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras. Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen.

Skolinspektionen avslutar ärendet i övriga delar.

Besluten får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Skellefteå kommun ska vidta följande åtgärder

Extra anpassningar

1. Se till att vid minst ett tillfälle före den 2 juni 2025 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om extra anpassningar. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 5 § skollagen).

Utredning av ordningsstörande beteende

2. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 2 juni 2025 informera samtlig personal om skollagens bestämmelser kring skyldigheten att utreda orsakerna till en elevs ordningsstörande beteende. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och på vilket sätt informationen förmedlats (2 kap. 34 § och 5 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:615) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2024 genomfört en tillsyn av Ersmarkskolan i Skellefteå kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning under ledning av lärare, extra anpassningar och särskilt stöd, utredning av frånvaro, utredning av ordningsstörande beteende, beslut om betyg och betygskatalog, extra studietid samt fjärrundervisning.

Skolinspektionen har den 13 juni 2024 beslutat att förelägga Skellefteå kommun att senast den 31 oktober 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna rörande undervisning under ledning av lärare, extra anpassningar och särskilt stöd, utredning av frånvaro, utredning av ordningsstörande beteende samt beslut om betyg och betygskatalog. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Skellefteå kommun en anmärkning rörande extra studietid och fjärrundervisning.

Skellefteå kommun har den 29 november 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Skellefteå kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde vid tillsynen att det fanns brister i arbetet med extra anpassningar. Det framgick av utredningen att det fanns elever som bedömdes vara i behov av extra anpassningar men som inte fått det eller som inte fått anpassningar tillräckligt skyndsamt.

Huvudmannens har i redovisningen bifogat dokumentation om alla elever som i nuläget har extra anpassningar på skolan. Specialpedagogen har suttit med varje klasslärare och gått igenom vad som utgör extra anpassningar. Vidare har rektorn skaffat sig en översyn över elevernas anpassningar i skolans lärplattform och kommunicerat med berörd personal exempelvis om anpassningarna är tillräckliga för eleven. Rektorn, biträdande rektorn och specialpedagogen har även påbörjat lektionsbesök för att för att följa upp att anpassningarna genomförs. I vissa klasser har det tagits bort anpassningar som inte längre är aktuella eller relevanta.

Huvudmannen uppger att en utbildning kring skollagens bestämmelser kommer att anordnas under vårterminen 2025 av kommunens förvaltningsjurist.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Vidare anger skollagen att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens

utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Ersmarkskolan har vidtagit åtgärder gällande extra anpassningar. Elever som skolans personal har bedömt vara i behov av extra anpassningar har fått det. Rektorn har även följt upp personalens arbete med extra anpassningar och om undervisningen utformas så att eleverna får de extra anpassningar som de behöver. Dock har personalen ännu inte genomgått en utbildning avseende skollagens bestämmelser, vilket var en åtgärd som Skellefteå kommun skulle vidta senast den 31 oktober 2024. Huvudmannen uppger dock att en utbildning för personalen kommer att genomföras under vårterminen 2025. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att huvudmannen ännu inte kommit till rätta med bristen.

Utreda ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde att det fanns brister i skolans arbete med att utreda elevers ordningsstörande beteende. Det fanns elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen utan att rektorn utredde dessa elever. I huvudmannens redovisning framgår att en utredning av ordningsstörande beteende rörande de nämnda eleverna (undantaget två elever som slutat på skolan) inleddes under vårterminen 2024. Utredningarna har dokumenterats och följs upp av rektor, biträdande rektor, elevhälsan och pedagoger tillsammans med elev och vårdnadshavare. Utredningarna av ordningsstörande beteende för de aktuella eleverna är bifogade i huvudmannens redovisning.

Vidare uppger huvudmannen att ett antal förändringar genomförts och bidragit till bättre studiero. Skolan har renoverats vilket innebär att eleverna kan nyttja lokalerna på fler sätt och gett möjlighet att dela klasser. Skolan har även anställt behörig och erfaren personal samt har gruppstärkande aktiviteter i samarbete med elevhälsan påbörjats. Eleverna i nuvarande årskurs 6 har utvärderat studieron i klassrummet. Enligt

eleverna är det stor skillnad på hur det är i klassrummet jämfört med förra terminen.

Av föreläggandet var en åtgärd att vid minst ett tillfälle innan den 31 oktober 2024 informera samtlig personal om skollagens bestämmelser kring skyldigheten att utreda orsakerna till en elevs ordningsstörande beteende. Huvudmannen uppger i redovisningen att detta ännu inte skett men informerar att kommunens skoljurist under vårterminen kommer att arbeta med pedagogerna med att trygga personalen kring hur de kan arbeta och agera kring ordningsstörande beteende.

Rättslig reglering

Om en elev i förskoleklassen eller i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

I förarbeten anges att uppgifter som framkommer vid utredningen självfallet bör dokumenteras skriftligt. Vidare framgår att rektorn har en skyldighet att se till att det genomförs relevanta åtgärder i syfte att ändra en "störande" elevs beteende. Åtgärderna ska utformas utifrån vad som framkommit vid utredningen och ska därför vara anpassade till den enskilde elevens behov och förhållanden. En sådan åtgärd kan vara att tilldela eleven en skriftlig varning. Det kan också handla om att ge eleven stöd i undervisningen eller annat stöd från elevhälsan om det visar sig att eleven är i behov av detta (prop. 2009/10:165 s. 326 och 683).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Ersmarkskolan har vidtagit åtgärder gällande att utreda elevers ordningsstörande beteende. Utredningar av elever har inletts och personalen arbetar i samarbete med elevhälsan för att främja studiero i klassrummet. Vid redovisningen uppger huvudmannen att personalen ännu getts information om skollagens bestämmelser. Huvudmannen har således inte följt Skolinspektionens föreläggande. Bristen har därför inte åtgärdats.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Skellefteå kommuns verksamhet vid Ersmarskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller extra anpassningar och utredning av ordningsstörande beteende. Det finns därför skäl att förelägga Skellefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde att det fanns brister på skolenheten när det gäller kravet på att undervisning ska bedrivas under ledning av lärare. Sex av tretton lärare saknade vid tidpunkten för tillsynen lärarlegitimation och i årskurs 4 b bedrevs undervisningen av en person som saknade lärarlegitimation och var anställd som pedagogisk assistent.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan anställt tre nya legitimerade lärare under hösten 2024. Den person som är anställd som pedagogisk assistent arbetar som pedagogisk assistent i årskurs 2 och 3 och vikarierar vid vissa lektioner. Personen kommer att bli erbjuden ett vikariat som lärare från och med januari 2025 på grund av att tjänsten inte haft några behöriga kandidater. Arbetet med att rekrytera legitimerade lärare fortsätter då huvudmannen annonserar efter lärartjänster regelbundet.

Rättslig reglering

Av skollagen definieras undervisning som processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. (1 kap. 3 § skollagen).

Enligt skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den

som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning. (2 kap. 13, 15 och 18-21 §§ skollagen).

I förarbeten till skollagen framgår bl.a. att i definitionen av undervisningsbegreppet ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras (prop. 2009/10:165 s. 633).

I förarbeten till skollagen anges vidare att legitimerade lärare har ett individuellt ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver och ska kunna ställas till svars vid eventuella brister i den professionella yrkesutövningen. Lärare som inte omfattas av denna paragraf har självfallet också ett ansvar för att bedriva en så bra undervisning som möjligt, men i dessa fall är det rektorn som ytterst är ansvarig (prop. 2010/11:20, s. 82).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Utredning av frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde vid tillsynen att det finns brister i skolans arbete med att utreda orsakerna till elevers frånvaro då det fanns ett antal elever som hade återkommande frånvaro utan att det startats en frånvaroutredning. Enligt skolenhetens skriftliga rutin som Skolinspektionen tog del av vid tillsynen framgår att anmälan till huvudmannen inte sker tillräckligt skyndsamt.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan gjorts en frånvarokartläggning av eleverna 2, 22 och 29. Kartläggningarna är bifogade i samband med huvudmannens redovisning. Av dessa elever bedömdes en elev ha upprepad och mer omfattande frånvaro, varav en frånvaroutredning påbörjades för den eleven under november 2024. Rektorn och specialpedagogen hade i november 2024 ett samtal med eleven och elevens och vårdnadshavare för att ta reda på orsakerna till frånvaron och vilket stöd eleven behöver. Skolan fortsätter med de åtgärder som visat sig vara effektiva. Vidare har huvudmannen meddelat kommunen om att en anmälan om att en utredning av elevens frånvaro har inletts. Huvudmannen uppger i redovisningen att det finns en ny rutin om utredning av elevers frånvaro där anmälan till huvudmannen har

tydliggjorts, exempelvis att en frånvaroutredning ska påbörjas skyndsamt vid återkommande frånvaro. I den nya rutinen finns en e-tjänst som rektorn ska använda för att anmäla att en utredning av en elevs frånvaro har påbörjats.

Rättslig reglering

Om en elev har upprepade eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen (7 kap. 19 a § skollagen).

I förarbetena till bestämmelsen att det i vissa fall kan räcka med en enklare utredning. Ett exempel på det kan vara att vid en längre sjukfrånvaro begära ett läkarintyg. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i andra fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. Detta förutsätter att både skolpersonal och personal inom elevhälsan har kunskap om riskfaktorer för frånvaro, om upptäckt och åtgärder samt kännedom om beprövad erfarenhet och forskning om frånvaro (prop. 2017/18:182 s. 59 f.).

Vidare framgår i förarbetena att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepade eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Beträffande åtgärder framhålls att det ofta kan räcka med åtgärder i form av enkla lösningar, hjälpmedel och anpassningar av skolmiljön och undervisningssituationen samt att skolpersonalen har generell kunskap om de faktorer som bidrar till frånvaro för att underlätta för eleven att vara i skolan. I vissa fall kan dock mer omfattande åtgärder bli aktuella som innebär att samverka med externa parter om elevens situation blir nödvändig, t.ex. barn- och ungdomspsykiatri (BUP) eller socialtjänsten (prop. 2017/18:182 s. 60).

Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62). Huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång. När det hos huvudmannen har inletts en utredning om elevens frånvaro ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till elevens hemkommun (7 kap. 22 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslut om betyg och betygskatalog**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Skolinspektionen bedömde vid tillsynen att det fanns brister i skolans arbete med beslut om betyg och betygskatalog för höstterminen 2023. Av tillsynen framgick att en undervisande lärare inte satt betyg i samtliga ämnen som eleverna i årskurs 6 hade fått undervisning i under höstterminen 2023. Vidare bedömde Skolinspektionen att det var en brist att varje betyg inte hade en signatur i betygskatalogen. Lärarna hade signerat betygen på ett separat blad med en signatur per ämne.

Av huvudmannens redovisning framgår att eleverna får betyg i samtliga ämnen de fått undervisning i. En ny rutin för att dokumentera betyg har börjat gälla och sker i enlighet med gällande föreskrifter. Skellefteå kommun har haft en dialog med leverantören av systemet för betygskatalogen. Leverantören genomförde ändringar i systemet så att varje betyg kan signeras av den lärare som undervisar i ämnet.

Rättslig reglering

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser (3 kap. 16 § skollagen).

Betyg ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen (3 kap. 15 § skollagen). Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs (6 kap. 10 § skolförordningen).

Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (7 §).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde vid tillsynen att tilldela Skellefteå kommun en anmärkning då det var utlagt för lite studietid. Skolan erbjöd eleverna i årskurs 4-6 80 minuter extra studietid per vecka.

I huvudmannens redovisning framgår att bristen är avhjälpd. Eleverna i årskurs 4-6 erbjuds numera 120 minuters extra studietid per vecka.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Fjärrundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde att huvudmannens beslut om fjärrundervisning inte uppfyllde författningarnas krav eftersom beslutet inte var anmält till Skolinspektionen.

Av huvudmannens redovisning framgår att en ny rutin har införts för anmälan om fjärrundervisning där beslut fattas av avdelningschefen för grundskolan. Anmälan till Skolinspektionen görs av avdelningsadministratören för grundskolan. Anmälan om att använda fjärrundervisning har skickats in till Skolinspektionen den 7 november 2024.

Rättslig reglering

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne eller i en viss kurs, för extra studietid eller för integrerad samisk undervisning i

grundskolan ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången (21 kap. 9 § skollagen).

Huvudmannen ska dokumentera ett beslut om att använda fjärrundervisning. Huvudmannen ska till Statens skolinspektion anmäla ett beslut om att använda fjärrundervisning. Om huvudmannen utför fjärrundervisning åt någon annan huvudman ska det också anmälas (5 a kap. 5 och 6 §§ skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet är fattat av utredaren Fredrik Asplén.
Utredaren Kajsa Wennberg har varit föredragande i ärendet.